

BD llança una edició il·limitada del penjador fet per l'arquitecte per a la casa Calvet

El 'ready-made' de Gaudí

TERESA SESÉ
Barcelona

D'entre el conjunt de mobles dissenyats per Antoni Gaudí per a la Casa Calvet, a la dreta de l'Eixample –una de les primeres obres de l'arquitecte, premiada el 1900 com la millor casa de l'any per l'Ajuntament de Barcelona–, hi havia un petit penjador d'ús individual (segurament

L'arquitecte uneix tres 'objets trouvés' amb una cinta metàl·lica que conserva el gest de les mans

pensat per al barret, l'abric i el paraigua del propietari), que per la seva naturalesa singular concentra "l'essència última de la mentalitat artística de Gaudí", el que l'arquitecte i historiador de l'art Juanjo Lahuerta anomena, parafrasejant Lévi-Strauss, el seu "pensament salvatge".

El penjador, considerat la peça de mobiliari més petita feta per Gaudí (25 centímetres de dimensió màxima), forma part des de fa més de cinquanta anys de les col·leccions de la Càtedra Gaudí. Ha participat en importants exposicions com la que el 2002 va dedicar La Pedrera al Gaudí dissenyador de mobles, i ara és rescatat per l'empresa de disseny BD, que el reproduirà en sèrie artesanalment a un preu de 850 euros més IVA.

L'edició, il·limitada, disposa de la col·laboració de la Càtedra Gaudí de l'Escola Tècnica Supe-

Imatge del penjador fet per Gaudí per a la Casa Calvet

rior d'Arquitectura (ETSAB) de la Universitat Politècnica de Catalunya. Per a Juanjo Lahuerta, el seu director, es tracta d'un "petit però intens objecte que revela tota la complexitat de les obres majors", com si es tractés d'un banc de proves.

Lahuerta imagina que es devia tractar d'un encàrrec del propietari per al seu despatx, situat als soterranis (l'habitatge era a la planta principal). Però a diferència de la resta de mobles (sofà, butaques, cadires i tamborets inspirats irònicament en l'estil Lluís XV, que en aquell temps agradava a la burgesia europea), Gaudí construeix el penjador amb tres elements que té a mà: per subjectar a la paret fa servir un suport de fusta de pro-

ducció seriada; un d'aquells rematats habituals en mobles i baranes li servirà de penjador, i entre un i un l'altre, una graella de faristol per a la lectura de llibres, que probablement va imaginar que compliria una funció auxiliar per penjar bufandes o el paraigua. Tres *objets trouvés* que l'arquitecte uneix entre si mitjançant una cinta metàl·lica "que exhibeix en les seves formes ondulants la frescor vivaç del nus acabat de fer", "el gest de les mans", en paraules de Lahuerta.

Per a l'especialista es tracta d'un "sorprenent *assemblage* abans de l'*assemblage*, un *ready-made* abans del *ready-made*" que si bé no constitueix una excepcionalitat dins la producció

de l'arquitecte –n'hi ha molts altres exemples–, sí que reafirma la seva condició de *bricoleur*, "d'algú que no *inventa* els elements que necessita sinó que recull coses que troba perquè sap que algun dia tindran una utilitat, i aquesta cosa en què es convertiran té a veure amb el fer de les mans".

Penjador Calvet, a la venda des d'ahir, s'afegeix 42 anys després al catàleg de mobles i feramentals de Gaudí que BD va començar a editar el 1977, quan, com recordaven ahir els seus responsables, "tothom ens deia que era un creador antiquat". La reproducció, amb els mateixos materials originals, ha estat confiada a un artesà gal·lec establert a Vic.●

UNA PETITA GRAN OBRA MODERNISTA

►► **Únic** ► Dues reproduccions numerades i artesanes del penjador de la Casa Calvet de Gaudí, a Barcelona.

El penjador de Gaudí

Amb tres 'objets trouvés' i un ferro, l'arquitecte va fer el penjador de la Casa Calvet ≡ **És una peça** cara de veure que ara comercialitza BD

NATÀLIA FARRÉ
 BARCELONA

El primer edifici de veïns que Antoni Gaudí va construir a l'Eixample va ser la Casa Calvet, un encàrrec fet pels fabricants tèxtils Hereus de Pedro Màrtir Calvet. Per aquest projecte va guanyar l'únic premi de la seva vida: el que li va atorgar l'Ajuntament de Barcelona el 1900 en el concurs anual d'edificis artístics. I va estar a punt de no executar-lo: el consistori va censurar la seva alçària ja que sobrepassava la permesa al carrer de Casp. La resposta del modernista va ser contundent: amenaçar de tallar l'edifici salvatge, just en el límit legal, cosa que no va haver de portar a terme perquè va acabar executant el seu pla. Al final no només va dibuixar les pedres, sinó que també va projectar el mobiliari de la casa, des de l'element més voluminós fins al més petit: un penjador.

I en aquesta part, la menys voluminosa, s'ha centrat recentment la Càtedra Gaudí de la UPC. No en va, seu és el penjador en qüestió, en singular, perquè Gaudí només en va fer un, i segurament el va realitzar al marge de la resta de mobiliari. «**Té alguna cosa d'article fet ad hoc, és diferent del conjunt**», segons el parer de Juan José Lahuerta, director de la cà-

►► Detall del penjador.

tedra. Per a la planta principal, va dissenyar mobles d'inspiració Lluís XV —«una interpretació irònica», per descomptat—, l'estil més admirat en aquell moment per la burgesia aristocratitzant d'Europa, i també d'inspiració rococó. Però ni l'un ni l'altre es veu al penjador, que tendeix més a l'*assemblage avant la lettre* o al *ready-made avant la lettre*. Això és així perquè el que va fer Gaudí va ser agafar tres peces industrials: un aplic, un acabament d'escala i part d'un faristol (tot de fusta) i unir-les amb una cinta de ferro llautonat per donar-los un nou ús.

És la «típica tècnica de l'art modern que després va ser molt característica de les avantguardes», apunta Lahuerta, que no vol parlar de «pioner», sinó d'un «tipus de pensament artístic concentrat en la feina de les mans, no en un projecte de disseny». Vaja, que el que intueix el director de la càtedra és que el senyor Calvet li va dir a Gaudí que necessitava un penjador, possiblement per al seu despatx, i l'arquitecte no el va dissenyar ni va pensar, sinó que va agafar tres *objets trouvés* i els va convertir en el penjador.

Preu: 1.028 euros

El cas és que el penjador —informe de la col·lecció de la Càtedra Gaudí i car de veure si no és en una exposició— ara podrà lluir en qualsevol paret: BD Art Editions el comercialitza numerat, amb l'aval de la càtedra i confeccionat artesanalment. Tan artesanalment que trobar un forjador capaç de modelar el ferro a la manera de Gaudí i de fer-ho sense clavar un clau ha costat mesos. Però ja s'ha dit, a qualsevol paret o, millor, a qualsevol paret de qui pugui pagar el que val aquest gaudí: 1.028 euros. ≡

BD Barcelona Design rescata el penjador Calvet, del 1903, per fer-ne una edició il·limitada i numerada

Penjats per Gaudí

Maria Palau
 BARCELONA

Segurament és la peça més petita que va crear Gaudí. Però en els seus 25 centímetres (i poc més d'un quilo) hi ha tot el seu geni concentrat. A algú li podrà semblar una broma quan descobreixi que estem parlant d'un penjador. D'un simple penjador individual, sí. Però qui reivindica els seus valors és un dels principals experts de la seva obra, Juanjo Lahuerta, el director de la Càtedra Gaudí de la UPC, la institució que conserva aquest objecte de mobiliari procedent de la Casa Calvet, un dels primers edificis que va gestar l'arquitecte al tombant de segle (i pel qual el 1900 va rebre el premi a la millor casa de Barcelona).

El penjador Calvet no és cap desconegut per als amants del llegat gaudinià. S'ha vist i revist en múltiples exposicions de la seva faceta de dissenyador. Però ara, a més, els seus fans més incondicionals el podran tenir a casa i fer-ne un ús personal. Vaja, que hi podran penjar el seu abric i, si volen, el paraigües i tot, tal com va fer el senyor Calvet quan el va estrenar, el 1903 (no hi ha cap document ni fotografia que ens digui on el tenia, però amb tota probabilitat era al seu despatx).

L'original continuarà a

La reproducció del penjador Calvet es va presentar ahir a la Casa Vicens (a la fotografia, llueix al seu jardí), a la botiga de la qual ja es pot adquirir ■ ORIOL DURAN

les mans de la Càtedra Gaudí, però un exèrcit de reproduccions fidels entraran al mercat gràcies a un acord de col·laboració amb BD Barcelona Design, que es farà càrrec de l'edició, il·limitada però numerada.

850 euros més IVA

Poder tenir un Gaudí per 850 euros més IVA no és tan inaccessible com ho eren fins ara els altres mobles de la seva firma que també comercialitza BD des de fa 40 anys (i pensar que als inicis d'aquesta aventura de bracet amb Gaudí els qualificaven "d'antiquats"...). La mida

hi fa, és clar, però Lahuerta hi insisteix: el penjador Calvet és "petit però intens". Intensament modern perquè prefigura tot el que les avantguardes farien després amb els objectes trobats. Gaudí es va avançar al lema que "tot pot servir per a tot" amb la unió d'un pom d'escala i un faristol. Tots dos de fusta de roure, com la forma arrodonida que penetra la paret.

Un quart element acaba de fer extraordinàriament singular i sorprenent la peça: una cinta de ferro cobert de llautó que la serpenteja. Aquest llac metàl·lic era el més difícil

de replicar. Es necessiten unes bones mans que poguessin manipular el ferro encara en calent. BD les ha trobat en un artesà gallec amb taller a Vic.

La Càtedra Gaudí ha certificat el treball. Amb aquest projecte, i amb d'altres que vindran, Lahuerta està aconseguint el que semblava un impossible: obrir les finestres a una institució d'aires resclosits. Que no custodia només papers, no. El penjador Calvet és un dels prop de 40 objectes de la seva col·lecció, entre mobles, portes, vidrieres i metalls. Un tresor del passat amb molt de futur. ■